

До края на живота си синът на даскал Христати Павлович останал верен на бащиния си завет. След като бил приет направо в подготвителния отдел на Академията, понеже му признали следването в Свищовското училище, и като изкарал елементарния курс само за една, вместо за две години, Павлович постъпил редовен студент в Историческия отдел на 11 октомври 1853 година. Твърде скоро той изпъкнал между своите състуденти с редките си качества на точен и изящен чертожник, с непогрешимо око и майсторски рисунъци. Проличало, че е син на прочутия със съвършените си рисунки даскал Христати, когато нарисувал чертежите за Атласите на Д-р Петър Берон. Но не по-малко ярко се открило неговото родолюбие, когато приел да отиде с Раковски в Белград, за да му пригответи литографиите за книгата „Няколко речи от Асеню Первому“ като нарисувал образа на Асен I и сцената на пленяването на Тодор Комнин от Иван Асен II в битката при Клокотница.

Серията му от литографии за „Райна княгиня“ се разграбвала. Картините украсявали всяка българска къща. Последвали литографии за „Преминаването на Дунава от Аспаруха“, „Пленяването на Никифора от Крум Страшни“, „Покръстването на княз Бориса и семейството му“...

Горещата мечта на Христати Павлович ставала дело. Българският народ узнавал своята история не само с четене. Дори и най-неукият орач можел да я разбере чрез литографиите на Николай Павлович.

Ала неговият втори покровител и благодетел, който му помогнал да завърши в Мюнхенската художествена академия, Д-р Петър Берон, имал една своя идея, която внушил на младия живописец.

Единственото място, където изостаналият поробен българин влизал в досег с изкуството – била черквата. Там, чрез иконите,